

ThB. Pavel Proksa

Narodil sa 3. novembra 1919 v Malom Záluží. Základnú školu vychodil v rodisku a gymnázium v Nitre. Teológiu študoval na Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Štúdiá ukončil cenným akademickým titulom bakalár bohoslovnia a za evanjelického kňaza bol ordinovaný 27. júna 1943 prof. Dr. Jánom Jamnickým v Bratislave v kostole na Legionárskej ulici.

Kaplánom bol na Brezovej pod Bradlom, v Nových Sadoch, v Martine, v Bratislave (kde pôsobil aj ako väzenský kaplán) a v Piešťanoch. V roku 1943 získal kvalifikáciu katechéta a učil náboženstvo na stredných školách v Martine, kde založil a viedol SEM učňovskej mládeže. Po zložení kňazskej skúšky bol roku 1945 zvolený za farára v Košariskách – Priepasnom, kde ho inštaloval biskup Dr. S. Š. Osuský. Za jeho účinkovania sa na Košariskách uskutočnila generálna oprava kostola; na kopaniciach ostala pamätná jeho misionárska činnosť, ktorú spolu s ďalšími farármi organizoval v roku 1949. Okrem kňazských povinností pracoval aj ako tajomník MO Matice slovenskej, obecný knihovník a pracovníkom Čsl. červeného kríža. Od roku 1949 v historickom Nitrianskom senioráte zastával funkciu dekana Myjavského dekanátu, zapisovateľa a pokladníka seniorálnej pastorálnej konferencie, zapisovateľa vnútornomisijného výboru a predsedu seniorálnej Podporovne.

V rokoch 1955 – 1991 pôsobil v Holíči, kde nadviazal na duchovné dedičstvo Boorovcov. Bol kazateľom slova Božieho, ktorý dbal o čistotu učenia evanjelickej cirkvi. Venoval sa výchove mládeže, pastorizácii, a upevneniu zboru po stránke duchovnej, mravnej, organizačnej i hospodárskej. Počas celého jeho účinkovania v Holíči sa nepretržite vyučovalo náboženstvo na školách. V Holíči organizoval opravu kostola, rekonštrukciu fary i cirkevných budov vo filiách. V rokoch 1958 – 1964 bol konseniorom Myjavského seniorátu.

V rokoch 1968-69 sa angažoval v obrodnom hnutí ev.a.v. cirkvi a jeho zásluhou ako zapisovateľ sa zachovali mnohé dokumenty z tohto obdobia. Za svoju činnosť mu v období normalizácie hrozilo odňatie štátneho súhlasu pre výkon kňazskej služby, bol zbavený všetkých funkcií a bolo mu znemožnené publikovanie. Po dlhej odmlke sa ozval koncom osemdesiatych rokov. Pamätný ostal jeho príhovor na 1. valnom zhromaždení obnoveného Združenia evanjelických duchovných v roku 1990 v Piešťanoch, ktorý sa niesol v znamení odkazu „Nažívajte tak, ako je dôstojné evanjelia Kristovho!“

1.9.1991 pre zhoršený zdravotný stav po 46 kňazskej službe odišiel do dôchodku.

Pavel Proksa bol literárne činný. Písal úvodníky, úvahy, polemiky, apológie, kázne, recenzie, besednice, básne. Prekladal z cudzojazyčnej literatúry, skladal piesne, tvoril nápevy a ich harmonizácie. Okolo 240 článkov vyšlo v cirkevných časopisoch.

Keď v rokoch normalizácie nemohol publikovať v cirkevných časopisoch venoval sa cirkevnej a regionálnej histórii, predovšetkým histórii Záhoria a napísal viac ako 70 článkov s touto tematikou.

Okrem publikácií v časopisoch pripravil na vydanie výber z diela Juraja Struhárika „Bdejte, stojte pevne vo viere“, históriu Seniorálnych pastorálnych konferencií „Od Hurbana k Struhárikovi“; je autorom viacerých bibliografických hesiel v diele „Evanjelici v dejinách kultúry“ a ako posledná bola vydaná knižka „So šťastím bych sa delil – Kamienky košarišskej mozaiky“

V knižných zborníkoch sa venoval kanonickým vizitáciám, zvonom a zvoneniu, spomienkam na farára J. Bučku v Martine, seniorovi L. Šenšelovi atď.

Jeho najrozsiahlejšie dielo sú 5-zväzkové Dejiny ev.a.v. cirkevného zboru v Holíči, kde sú zachytené nielen udalosti zboru, životopisy funkcionárov, ale rozobral aj otázky týkajúce sa morálky, pedagogiky, ekonómie, činnosti cirkevných spolkov ale aj cirkevnej politiky a spolupráce s farármi z Čiech a Moravy.

Za prínos v oblasti histórie mu bola v roku 1995 udelená Krmanova cena.

Pavel Proksa svojou skromnosťou, múdrosťou a prirodzenou autoritou je vzorom pre mnohé generácie.

**Bratovi ThB. Pavlovi Proksovi, udeľuje generálne presbyterstvo cenu
Leonarda Stöckela za celoživotnú prácu v ECAV na Slovensku v oblasti
náboženstva.**